

de AAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

**Jong zijn
vroeger en nu** [p.5]

Gereformeerde Gemeente Nieuwe Tonge

Na vele jaren in Dirksland en Middelharnis te hebben gekerkt, worden er vanaf 21 januari 1959 ook kerkdiensten belegd in Nieuwe Tonge. Onder leiding van ouderling L. van den Doel komt men daartoe bijeen in de tot kerk verbouwde openbare hulschool aan de Zuidelijke Achterweg, die ruim 100 zitplaatsen telt. Na bijna anderhalf jaar als afdeling van Dirksland te

hebben gefungeerd, vindt op 22 juni 1960 de instituering tot zelfstandige gemeente plaats. In verband met de groei van de gemeente en de slechte bouwkundige staat van het kerkgebouw, betreft men in 1993 een nieuwe kerk (met 176 zitplaatsen) aan de Oranjestraat. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 153.

02/02/2017
jaargang 95

nr **18**

Ik weet waar gij woont...

‘En schrijf aan den engel der gemeente...’ Het is de Heere Jezus Christus, dé Engel des Heeren, Die schrijft. Hij schrijft aan de engel met een kleine letter, de engel der gemeente, de voorganger van de gemeente die in Pérgamum was.

En schrijf aan den engel der gemeente die in Pérgamum is: Dit zegt Hij, Die het tweesnijdend scherp zwaard heeft: Ik weet uw werken, en waar gij woont, namelijk daar de troon des satans is. Openbaring 2:12-13a

ds. J. van Rijswijk,
Aalburg

In die gemeente was veel mis. Er waren mensen die verkeerde dingen leerden en voorstonden, die een verkeerde levenswandel en praktijk openbaarden. Pérgamum was een stad in Klein-Azië, met in de tijd van de apostel Johannes ongeveer 120.000 inwoners. Pérgamum of Pérgamus was vooral bekend door het vervaardigen van perkament, een plaats van handel dus.

De bibliotheek in die stad was ongeëvenaard en telde wel 200.000 boekrollen. In de stad was het Romeinse gerechtshof met opperste rechtspraak. Het was ook een plaats die volstond met afgoderij, zedeloosheid en goddeloosheid. Het was een plaats waarvan gold wat Paulus elders getuigde, dat men alleszins godsdienstig was. Er stond een grote tempel, een heidense tempel opgericht voor Zeus, de oppergod van de Grieken; die tempel was al van verre te zien en ervoor stond een kolossaal altaar. Ook stonden er een tempel van de godin Athene, een tempel voor de keizer Augustus en een tempel voor de godin Roma. Er stond ook een tempel van Asklepios, de god van de geneeskunde,

die was afgebeeld door een slang. U hebt misschien weleens een auto van een arts gezien met op de voorruit die slang. Welnu, dat beeld is afgeleid uit deze periode.

Bedevaartsplaats

U begrijpt dat het in die tempels een drukte van belang was. We zouden bijna zeggen dat het een soort bedevaartsplaats, een soort Lourdes was. Men kwam overal vandaan en geloofde in mirakelen, in wonderlijke genezingen, maar het waren allemaal afgodstempels. We zien daar priesters en priesteressen en wat deden zij? Nu, dat was niet zo fraai, want de tempels waren bordelen en die priesteressen waren publieke vrouwen. In die tempel werd de grootste ontucht gepleegd. Vreselijk! De tempels waren plaatsen van afgoderij, zedeloosheid en goddeloosheid.

En dan het wonder, dat God juist ook in die goddeloze plaats Zijn gemeente had. Die gemeente kreeg een boodschap, want er staat: ‘Dit zegt Hij, Die het tweesnijdend scherp zwaard heeft...’ Ik schreef dat de Engel des Heeren (met een hoofdletter) tot de gemeente sprak. Elke keer komt als het ware de Zoon des Vaders, de Heere Jezus Christus, onder allerlei beelden tot Zijn gemeente. Hij, Die het tweesnijdend scherp zwaard had, ging spreken. Het is Christus, Hij heeft het tweesnijdend scherp zwaard. Het zijn de woorden die uit Zijn mond komen, het Woord van de levende God.

Een scherp zwaard, tweesnijdend, het snijdt naar twee kanten en heeft tweeërlei uitwerking. De eerste is: oordelend, afsnijdend, dodend. De tweede uitwerking is: vertroostend, als een balsem voor geslagen wonden. Bent u al getroffen door dat zwaard? Heeft dat zwaard u al gebracht aan de voeten van de Zaligmaker? Dat is een eeuwigheidsvraag! Zal het zwaard u eenmaal treffen in het eeuwige vonnis? Of leerde u door dat zwaard buigen voor de Heere, voor Zijn woorden?

De tekst zegt: ‘Ik weet uw werken...’ Dat betekent: Ik zie waar u mee bezig bent. De alwetende God wist van de omstandigheden waarin ze verkeerden en legde het verder uit: ‘Namelijk daar de troon des satans is’. De troon des satans... Alsof hij wilde zeggen: Ik weet precies waar u verblijft, Ik weet van uw omstandigheden, Ik weet van uw woonplaats, dat is daar waar satan zijn troon heeft.

U vraagt misschien: heeft de satan alleen daar zijn troon? Nee, ook de gemeenten van Éféze en Smyrna hadden last van de

In dit nummer

4 Kleine gemeenten opheffen?

6 Salomo de Jood en Comries begintijd

20 Buitenlandse catechismi

2 ‘Ik weet waar gij woont...’
3 Onderwijs van vader Smytegelt [5]
5 Jong zijn vroeger en nu
7 Dat wil zeggen
8 De predikbeurten van Huntington [1]
9 Sions troostboek
10 Jeugdrubriek
11 Boekennieuws
12 Kerknieuws
14 Berichten
14 Kerkdiensten

kwelijke invloeden van de vorst der duisternis, maar hier schijnt het wel heel erg te zijn. Hier in Pérغامum scheen de satan zijn bolwerk te hebben, leek als het ware zijn hoofdkantoor te zijn gevestigd. Dus invloeden, jazekeer, ook bij die andere gemeenten, maar hier was zelfs sprake van een troon. Dus een heel aanzienlijke plaats. Zou de Heere Jezus hier hebben gedacht aan de reusachtige tempel die daar gevestigd was, de tempel met dat grote altaar, die van verre te zien was? Zou de Heere Jezus hebben gedoeld op de tempel en dat altaar ter ere van de oppergod Zeus? Het leek wel of satan daar zijn triomfen vierde. Het zou kunnen. Is het te veel gezegd dat Christus zei dat Hij wist waar Zijn gemeente woonde, daar waar de troon van de satan was, het bolwerk van satan? Hij zei niet: nu moet u gauw vertrekken, weg, u moet de stilte opzoeken. Nee, maar Christus bad in Zijn hogepriesterlijk gebed: 'Ik bid niet dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den boze' (Joh. 17:15). Dus, dat ze staande mochten blijven te midden van een krom en verdraaid geslacht. Ze verkeerden als gasten en vreemdelingen op aarde en hadden juist een taak in de gemeente, in die heidense omgeving, om een zoutend zout en een lichtend licht te zijn.

Handen die dragen

Ook de kerk in onze tijd staat in de schaduw van de troon van de satan, als we zien hoe satans troon is opgericht en welke invloeden de vorst der duisternis wereldwijd uitoefent. Echter, de duivel kan wel zijn troon hebben in de wereld, maar er zijn handen daarboven. Er zijn ogen vol van liefde op de Kerk, er zijn handen die dragen. Zult u het onthouden?

De Heere weet waar Zijn Kerk woont... Hij weet van druk, kruis en invloeden van de vorst der duisternis. O, wat is de duivel machtig. Maar weet u wat zo'n troost is? Dat de Heere ook een troon der genade heeft gegeven, dat Christus de weg heeft geopend tot de Vader. Dat Christus door Zijn arbeid een geopende toegang heeft geschonken tot de troon der genade, zodat Paulus mag uitroepen: Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade om geholpen te worden ter bekwaamere tijd.

Is dat weleens tot troost geweest voor u? Dat de Heere te midden van de omstandigheden betoonde dat Hij van u afwist. Dat Hij zei: Ik weet van u af, Ik weet waar u woont.

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Onderwijs van vader Smytegelt [5]

Van de zaligmakende werking van God de Heilige Geest

Vr. Waaraan kan men het weten of het waarlijk het getuigenis van Gods Geest is?

Antwoord

- 1e. Dat het niet komt dan na veel twijfelingen. Gij zult het zelden anders zien, evenals na storm eerst stilte volgt, gelijk Elia dat ondervond. Daar kwam eerst een aardbeving en een vuur, en toen kwam het suizen van een zachte stilte en toen voer hij op. Het zal gemeenlijk zijn: slingeren, benauwdheid, strijd, alsof er geen vlees meer in uw beenderen was.
- 2e. Gij kunt het weten aan overstromend licht. Had u toen iemand gevraagd of het werk met u waarheid was, gij hadt het niet ontkend.
- 3e. Gij kunt het daaraan weten dat gij niet alleen vertroost en verblijd, maar ook door de Geest geheiligd wordt.
- 4e. Als Hij getuigt, doet Hij het (n, náár en mét het Woord.
- 5e. Hij doet het ook gemeenlijk als zwaar kruis of strijd aanstaande is, om het u bemoedigd te doen dragen.
- 6e. Het blijkt daaruit dat gij zo gaarne onderzocht wordt. Als zo iemand sterft, roept hij nog dat schepsel dat God heeft believen te gebruiken, als het middel van zijn verandering. En Hij zegt er tegen: 'Hoe menigmaal zal Ik u dan bezweren, opdat gij tot nu toe niets dan de waarheid spreekt'.
- 7e. Het blijkt uit de dispuuten*, die gij er over hebt met de duivel. Iemand die alleen door inbeelding leeft, wordt door de duivel wel gerust gelaten, hij zegt: 'Gij hebt genade'.

Vr. Geeft God dat getuigenis wel veel en dikwijls aan een schepsel?

Antwoord

Nee. 't Is vreemd als het bij iemand lang duurt en veel gebeurt, maar, evenwel gebeurt het toch.

Vr. Waarom gebeurt het niet veel en lang?

Antwoord

- 1e. Omdat er zulk zuurdeeg in ons is dat wij ons zouden verheffen.
- 2e. Omdat wij niet door verzekering zalig moeten worden; het zou teveel aanschouwen wezen.
- 3e. Wij zouden geen medelijden met de zwakken hebben.
- 4e. Wij zouden zeggen: 't Is goed hier te zijn en niet verlangen om van hier te scheiden'. Omdat de Bruidegom Zijn hand eens van het gat der deur trekt, moet men niet zeggen: 'Ik heb het nooit gehad'. Maar zij zeggen evenwel tot God: 'Gij zijt mijn Vader!'

(wordt vervolgd)

* Dispuut is een twistgesprek of theoretische discussie.

Kleine gemeenten opheffen?

'Veel kerkgenootschappen denken dat als een gemeente onder de honderd leden duikelt, deze in de gevarezone komt. Bij minder dan vijftig leden wordt overwogen de kerk maar te sluiten.'

'Veel kerkgenootschappen denken dat als een gemeente onder de honderd leden duikelt, deze in de gevarezone komt. Bij minder dan vijftig leden wordt overwogen de kerk maar te sluiten', aldus prof. dr. S. Paas in het Reformatorisch Dagblad van 21 januari jl. Het toepassen van deze regel zou het einde betekenen van een aantal gemeenten in ons kerkverband. Is het getalscriterium daarvoor bepalend?

ds. W. Silfhout,
Capelle aan den IJssel

In de loop van de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten zijn er ongeveer 45 gemeenten opgeheven. Een aantal daarvan staat als opgeheven genoteerd vanwege overgang naar de Gereformeerde Gemeenten in Nederland; dus na de scheuring in 1953. Op een aantal plaatsen waar gemeenten zijn opgeheven, zijn later weer nieuwe gemeenten gesticht. Als het getal vijftig nu zou worden aangehouden als minimumledental, komen een paar gemeenten in aanmerking om opgeheven te worden. Als het getal honderd wordt aangehouden, zouden negentien gemeenten van de 152 moeten verdwijnen. Daarbij kan echter wel een aantal kritische kanttekeningen worden geplaatst.

Opheffen of samenvoegen?

In de eerste plaats kan de vraag gesteld worden of het Bijbels wel juist is om te spreken over het opheffen van gemeenten. We belijden toch dat de Kerk geen zaak is van mensen, maar van Christus. Die

Kerk is er van den beginne geweest en zal er altijd zijn. 'En deze heilige Kerk wordt van God bewaard of staande gehouden, tegen het woeden der gehele wereld, hoewel zij somwijlen een tijdlang zeer klein en als tot niet schijnt gekomen te zijn in de ogen der mensen' (art. 27 NGB). We spreken dan uiteraard over de Kerk als het lichaam van Christus.

Als we letten op de zichtbare gestalte van de kerk en een kerk wordt gesloten, dan is het inderdaad voor de waarnemers alsof de kerk wordt opgeheven. Maar het is veel beter om te spreken over de samenvoeging van gemeenten. Want de 'opgeheven' kerk heeft toch nog wel leden, die zich bij een andere gemeente voegen. Dat zal veelal ook gelden voor de bezittingen van de gemeente die noodgedwongen ophoudt te bestaan als zichtbare kerk.

Kerkenraad

Bij de vraag of gemeenten nog kunnen blijven bestaan, kunnen vervolgens allerlei

kerkrechtelijke overwegingen worden geplaatst. Ik ga daar niet uitgebreid op in. Er is wel één criterium dat van groot belang is. In elke gemeente moet een kerkenraad zijn. Reeds de Synode van Den Haag (1624) bepaalde dat één ouderling en één diaken geen kerkenraad vormen. 'Drie vormen een college', zo luidt een oude spreuk. Als het feit zich voordoet dat er niet meer in de ambten kan worden voorzien, komt het einde van een gemeente wel in zicht. Dat er nog slechts één ouderling en één diaken is, hoeft niet meteen te betekenen dat een gemeente moet ophouden te bestaan. Dat hangt van meerdere factoren af. Is er misschien in de toekomst nog wat meer levensvatbaarheid te verwachten? Kan er voorlopig met bijstand van een naburige gemeente in het ambtelijke werk worden voorzien? Soms wordt er ook voor gekozen om de kleine gemeente als afdeling onder te brengen bij een naburige gemeente.

Kleine gemeenten

Tenslotte: Niet alleen het aantal leden mag bepalend zijn voor de vraag of een gemeente nog langer zelfstandig kan blijven bestaan. Men zal ook moeten nagaan of er sprake is van een tijdelijke noodsituatie of van een doorgaande negatieve lijn. Binnen ons kerkverband zijn er kleine gemeenten die altijd al klein zijn geweest en naar menselijke berekening altijd klein zullen blijven. Zelfs zo klein, dat ze het criterium van vijftig leden niet eens halen. Toch bestaan ze en mogen ze soms in een geheel seculiere omgeving getuige zijn van het feit dat de Koning van de Kerk nooit zonder onderdanen zal zijn. Aan de andere kant zijn er gemeenten die nog wel boven de honderd leden zitten, maar die jaarlijks een gestadige afname zien van het aantal leden. Dan kan het moment aanbreken dat de vraag gesteld moet worden hoe de toekomst van die gemeente zal zijn. Dit in de hoop dat er een keer komt ten goede.

Overigens behoeft klein zijn niet altijd een probleem te zijn. Me dunkt dat de gemeenten in Klein-Azië geen gemeenten waren van duizend leden of een veelvoud daarvan. De gemeente van Filadelfia kreeg het uit de mond van de Heilige en de Waarachtige te horen: 'Gij hebt kleine kracht. Maar waar ging het om?' 'Gij hebt Mijn Woord bewaard en hebt Mijn Naam niet verloochend'. Daarvoor maakt klein of groot geen verschil. Dat is niet de oorzaak dat deze gemeenten verdwenen zijn.

Jong zijn vroeger en nu [1]

In de geschiedenis van ons kerkverband heeft men altijd aandacht gehad voor jongeren en gezinnen. Het is bijzonder hoe generaties voor ons probeerden de waarde van jeugd, gezin en opvoeding aan de orde te stellen en bespreekbaar te houden in onze gemeenten.

Werkgroep Gezin

In het voorjaar van 1946 verscheen de brochure "Jeugd in Nood". Het boekje behandelt volgens de inleiding 'het hoogst ernstige vraagstuk van de opgroeiende en rijpere jeugd in de Gereformeerde Gemeenten'.

De brochure was ontstaan na een bespreking tijdens een vergadering van het Bestuur van het Landelijk verband van Jongelingsverenigingen der Gereformeerde Gemeenten in Nederland (nu: Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten). Voorzitter van dit bestuur was toen ds. A. Verhagen te Lisse.

De schrijver van de brochure richtte zich niet zozeer tot de ouders, maar veel meer tot alle predikanten, studenten, voorgangers, catechiseermeesters, kerkenraden, onderwijzers en schoolbesturen. De richting die men dacht te gaan werd al in de inleiding samengevat met de zin: 'De jeugd vraagt onze: Belangstelling-Liefde-Gebed'.

Tweede Wereldoorlog

Scherp wordt in "Jeugd in Nood" de tijd geanalyseerd. In de oorlog hadden jongeren, op een beslissende leeftijd, vaak geen goed voorbeeld gekregen: leugens (om bestwil), zwarte handel, gebrek aan ontzag voor de onwettige overheersing van de Duitse overheid, diefstal, plundering en vernielzucht. 'Ja, die sabotage! Hoe noodzakelijk ze ook was, hoeveel nut ze ons, Nederlanders, ook verschaft heeft, wat was zij tevens een dekmantel voor veel ongerechtigheden'.

Veel jongeren waren te werk gesteld in Duitsland. De verhalen die daarover gedaan werden, lieten zien dat deze jongeren aan veel verleidingen en gevaren hadden blootgestaan. De erfenis van de

In de oorlog kregen jongeren vaak geen goed voorbeeld van de ouderen.

oorlog was funest: de conclusie kan niet anders zijn dan dat er veel losgeslagen en ontwricht is. Verkeerde boeken, gevoelens van ontevredenheid, omdat de welvaart niet zo snel steeg als men wel gehoopt had. Het wereldgebeuren stond nog steeds onder spanning. Aan de jongeren werd van alle kanten getrokken: toneel, film, bioscoop. Soms onder een godsdienstig sausje, zoals speciale jeugddiensten. 'Wanneer de kerk dergelijke middelen te baat neemt om de belangstelling van de jeugd te trekken, dan bewijst zij daarmee de greep op de jeugd reeds verloren te hebben en tevens zelf geen begrip te hebben hoe van de levende en zuivere prediking van Gods Woord kracht uitgaat, en hoe de Waarheid, zuiver voorghouden, toch altijd beslag legt en eerbied afdwingt'.

Wat te doen?

Volgens de brochure is zelfvertrouwen en bouwen op eigen inspanningen uit den boze. Maar lijdelijkheid is ook niet de oplossing. Trouwens, ook een middenweg is fout, alsof de mens wat moet doen en God wat. 'Neen! Willen we de zaak zuiver stellen, dan moeten we rekening houden met het feit, dat God middellijk werkt, en dat Hij de middelen kan en wil zegenen'. Gezinnen moeten handvatten krijgen hoe te handelen in de opvoeding. Hier ligt volgens de brochure een taak van de kerkenraden, de ledenvergadering van de gemeenten en de schoolverenigingen. Daarnaast is één avond catechisatie niet genoeg. Bijbelstudie, onder leiding van kerkenraadsleden of personen die hiertoe bekwaam zijn, is nodig. Bijbelstudie is ook een taak voor de bovenbouw van de lagere scholen: laat leerlingen gewend raken aan het lezen van Gods Woord.

Wanneer we gevaren zien opdoemen, bang zijn voor opgeblazenheid of kerkverlating van jongeren, dan ligt hier juist een taak voor de kerkenraden en meerdere vergaderingen van onze gemeenten. 'We moeten toch bedenken, dat de jeugd van nu de toekomstige leden en ambtsdragers der Gereformeerde Gemeenten zijn'. Ook onderwijzers en anderen die gaven hebben gekregen, hebben hierin een rol. 'Stel uw gaven en talenten in dienst van de jeugd'.

Landelijk verband

Het Landelijk verband van Jongelingsverenigingen ziet voor zichzelf ook een taak weggelegd: samenbinden, voorlichting over Bijbelstudie, Bijbelse, Kerk- en vaderlandse geschiedenis en de geloofsleer worden als mogelijkheden gezien. Ook de uitgave van een blad voor jong en oud. Het Verband staat niet alleen. 'Met verschillende van onze predikanten bespraken we de moeilijkheden der jeugd. (...) Ze erkennen allen volmondig de groote noodzaak van den arbeid onder de jeugd, en gaven de belofte, dat ze naast den velen arbeid in onze gemeenten die reeds op hun schouders rust, indien de Heere hen kracht en wijsheid mocht geven, ook daaraan met volle toewijding en liefde hun aandacht zouden schenken'.

De brochure wordt afgerond met de aansporing deze te kopen of abonnee op het uit te geven nieuwe blad te worden. Ook vrijwillige bijdragen zijn welkom. 'Doe het vandaag nog!'

Op deze manier probeerden ambtsdragers eind jaren '40 van de vorige eeuw, om jongeren heen te staan.

(wordt vervolgd)

Salomo de Jood en Comries begintijd

De onder ons bekende oudvader Alexander Comrie (1706-1774) heeft veel geschriften op zijn naam staan: leerredenen en dogmatische werken, alsmede geschriften die meer polemisch getoetst zijn. Ook heeft hij uitgebreid de eerste zeven Zondagen van de Heidelbergse Catechismus behandeld. Bovendien heeft hij enkele belangrijke theologische werken vanuit het Engels in het Nederlands vertaald, vaak voorzien van een voorrede.

ds. J. Schipper,
Leerdam

Tot nu toe heeft de eerste pennenvrucht van Comrie weinig aandacht gekregen. Het betreft een door hem als student vertaald boekje over de bekering van een Jood. Het zag in 1731 het licht onder de titel "Een verstandige, en zeer Christelyke Belydenis van meester Salomo, een Jood in de Vergadering van Meester Humphry te Londen gedaan". De oorspronkelijke Engelse edities zijn uit 1699 en 1700. Het boekje is recent (in 2016) uitgegeven onder de titel "Geloofsgetuigenis van Salomo de Jood".

De samensteller van dit boekje, B. Hoogwerff uit Klaaswaal, heeft de tekst van deze bekeringsgeschiedenis opnieuw vertaald, mede omdat de vertaling van Comrie behoorlijk gedateerd was. Verder had Comrie de inleiding van Thomas Humfrey (predikant van de Whitechapel te Londen) niet in zijn uitgave opgenomen. Dat heeft Hoogwerff nu wel gedaan.

Wel ging in de uitgave van Comrie een uitvoerige voorrede vooraf, zeer waarschijnlijk van de hand van ene Willem Hoogwerff uit Geervliet. Deze heeft ook gezorgd voor toelichtende opmerkingen bij het getuigenis van Salomo de Jood.

Samensteller Hoogwerff heeft in een apart hoofdstuk de hoofdlijnen uit de voorrede van Willem Hoogwerff (nog een ver familielid) en uit de toelichtende opmerkingen weergegeven.

Gedoopt

Dat deze vertaling van Comrie door de tijd heen weinig aandacht heeft ontvangen, heeft wellicht ook te maken met het feit dat het een zeer dun geschrift is (in deze uitgave 16 pagina's). Vergeleken bij de grote werken die Comrie vertaald heeft (zoals die van Boston, Chauncy, Fisher, Marshall en Shepard) valt dit geloofsgetuigenis wat in het niet. Toch is het de moeite waard om er kennis van te nemen.

Salomo, geboren uit Joodse ouders, doet hier verslag van zijn bevindingen. Tot zijn twaalfde jaar woonde hij in Polen. Toen gebeurde het dat zijn gehele familie stierf aan de door het land verspreide pest. Salomo bleef berooid achter en kreeg de begeerte om te gaan reizen. Op zijn reis ontmoette hij een jongen, die in het leger van de keurvorst van Brandenburg diende. Deze vroeg hem: 'Waarom word je geen christen?' Uit deze eenvoudige vraag vloeide voort onderwijs in de christelijke leer van een predikant in Brandenburg en dat onderwijs vond ingang.

Salomo werd gedoopt: 'Ik werd geen christen voor zilver of goud, maar werd daartoe gedrongen door de almachtige kracht van God'.

Salomo reisde vervolgens naar Engeland, waar hij echter verviel in goddeloze ongerechtigheden. Toen hij wat ouder werd, nam hij zich voor beter te gaan leven, maar die voornemens werden snel weer verbroken. Na een lange en onrustige zoektocht kwam hij terecht in Whitechapel. Daar behaagde het de Heere een straal van Zijn Goddelijke liefde in Jezus Christus in zijn ziel te werpen. Van toen af werd het totaal anders in zijn leven. Later zegt hij: 'Als Uw Geest mij verlaat, dan ben ik als een kind dat neervalt als men zijn leiband loslaat.'

Het Woord

Wij hebben de voortdurende dagelijkse behoefte om ons te voeden met Jezus Christus. Het manna dat wij gisteren hadden, kan ons vandaag niet verzadigen!

Begintijd

Hoogwerff besteedt in een uitvoerige inleiding aandacht aan een aantal van Gods kinderen met wie Comrie in de eerste jaren na zijn aankomst in Holland kennismaakte. Dit maakt deze uitgave voor liefhebbers van Comrie nog interessanter. Zo krijgen we meer dan tot hiertoe bekend was, te horen van Arnoldus de Sterke, de weldoener van Comrie, een zeer bemiddeld man, die als advocaat voor diverse

Salomo werd gedoopt: 'Ik werd geen christen voor zilver of goud, maar werd daartoe gedrongen door de almachtige kracht van God'.

hoven in Holland werkzaam was. Ook de familie Van Schellingerhout komt ter sprake. Cornelis van Schellingerhout was een christen die verzekerd was 'van zijn aandeel aan de Drie-enige God en van Gods liefde tot hem'. Comrie trok veel met hem op. Van Schellingerhout werd door Comrie wel genoemd 'als zout om u (de gemeente van Woubrugge) voor verderf te bewaren'.

We willen ons ten slotte aansluiten bij de wens van de samensteller 'dat deze uitgave niet alleen een bijdrage zal leveren aan kerkhistorische geschiedschrijving, maar ook mag leiden tot (voortdurend) gebed voor de bekering van het Joodse volk'.

N.a.v. Geloofsgetuigenis van Salomo de Jood, door B. Hoogwerff. Het vergeten eerste geschrift van Alexander Comrie en Comries begintijd in Holland; uitg. Den Hertog, Houten; 117 blz.; € 16,90.

Als ik het woord 'Benthuizen' opschrijf, dan druk ik daarmee uit waaraan ik op dit moment denk: mijn eerste gemeente. Een 'woord' is dus vertolking van wat gedacht wordt. Het is een wonderlijke gave van de Schepper, wanneer dit dan ook via onze stembanden en het spraakorgaan tot uitdrukking kan worden gebracht. Er is zo weinig voor nodig of dat gaat niet meer (goed). We praten vaak zo onnadenkend over 'het Woord van God'. Maar wat betekent dat nu eigenlijk? Nu, het Woord is uitdrukking van Gods eeuwige gedachten. Denk maar aan Gods eigen woorden vanaf de Horeb. Wat God gedacht heeft, dat heeft Hij daar Zelf uitgesproken. Laten we daar eens meer bij stilstaan. Zijn woorden zijn vertolking van Zijn gedachten! Daar zit dus niets overbodigs of onbelangrijks bij. Met Zijn woorden heeft Hij nadrukkelijk een bedoeling, namelijk Zijn wil bekendmaken. Hij laat horen Wie Hij is. Maar daar komt nog wat bij.

Nu heeft de Heere er ook voor gezorgd dat Zijn woorden opgeschreven zijn. Door Zijn eigen vinger zelfs, of door Zijn eigen opdracht. Zijn woorden werden opgeschreven. Dat noemen we de Schrift, zelfs de Heilige Schrift. Dit opschrijven is ook met een bedoeling gebeurd. Namelijk om het vast te leggen, om het te kunnen lezen. Onze belijdenis zegt het in NGB artikel 3 zo: uit bijzondere zorg voor onze zaligheid. Dus Gods gedachten worden uitgedrukt in Zijn woord(en) en Zijn woord werd op schrift gesteld, tot onze zaligheid. Zouden we daar niet zorgvuldig kennis van nemen? Eerbiedig lezen van 'de Schrift', omdat al die woorden Gods gedachten uitdrukken. Schatten we die woorden wel op hun werkelijke waarde? Daarom schrijft Paulus in Rom. 3 vers 2: dat ons de woorden Gods zijn toebetrouwd. Het beschreven Woord van God, als een waardevolle schat! In onze handen, op tafel, naast ons bed...

Dus: Gods gedachten - Woord - Schrift. Nu nog verder, wonderlijker: dit Woord is ook 'vlees geworden en heeft onder ons gewoond (Joh. 1: 14)'. De gekomen Middeelaar is de vleeswording van het Woord. De persoon van Immanuel is uitdrukking van de eeuwige gedachten van God. Onpeilbaar diepe gedachten van God worden duidelijk: hoe Hij Zichzelf verheerlijkt, hoe Hij Zijn welbehagen volvoert, hoe Hij het verlorene begenadigt. Hebt u Christus' heerlijkheid zó mogen aanschouwen? De heerlijkheid van de Enig-geborene van de Vader, vol van genade en waarheid. Het beschreven Woord is dus vol van genade en waarheid, vol van het vleesgeworden Woord. Weet u waarom?

v. A.

Hoofdstuk 1 De Heilige Schrift

I. Hoewel het licht van de natuur en de werken van de schepping en de voorzienigheid de goedheid, wijsheid en kracht van God in zoverre openbaren dat mensen niet te verontschuldigen zijn¹, toch zijn ze niet voldoende om die kennis van God en Zijn wil te geven die nodig is voor de zaligheid.² Daarom heeft het de Heere behaagd om Zich verschillende malen op verscheidene wijzen te openbaren en Zijn wil aan Zijn Kerk bekend te maken.³ Daarna heeft Hij Zijn wil geheel op schrift gesteld om de waarheid beter te bewaren en door te geven.⁴ Maar ook opdat de Kerk beter bevestigd en getroost zou worden tegen het verderf van het vlees en de boosaardigheid van de satan en de wereld.⁵ Dit laat de noodzaak van de Heilige Schrift zien, aangezien de vorige manieren waarin God Zijn wil aan Zijn volk openbaarde nu zijn opgehouden.⁶

1. Ps. 29:2-4; Rom. 1:19-20,32; Rom. 2:14-15. • 2. 1 Kor. 1:21; 1 Kor. 2:13-14. • 3. Hebr. 1:1. • 4. Spr. 22:19-21; Jes. 8:19-20; Matth. 4:4,7,10; Luk. 1:3-4; Rom. 15:4. • 5. 2 Tim. 3:15; 2 Petr. 1:19. • 6. Hebr. 1:1-2.

De predikbeurten van Huntington [1]

‘Voor het eerst zag ik eruit als een dominee’

Voor galg en rad leek hij in de wouden van Kent op te groeien. Hij werd in zijn jonge jaren wel uitgemaakt voor een struikrover, een zwerver, een vechtersbaas en een dief. Hoe komt zo iemand - William Huntington is de naam - op een preekstoel terecht?

J. van 't Hul,
Lieren

Voor de Anglicaanse Kerk had Huntington aanvankelijk hoge achting. Lange tijd beschouwde hij de staatskerk als zijn ‘moeder’. Zelden ging hij een Anglicaans kerkgebouw voorbij zonder zijn hoed af te nemen, zijn hoofd te buigen en haar in de naam des Heeren te zegenen.

Maar toen de geestelijke onrust in zijn leven geboren werd en ‘toen de wet op een vreselijke wijze zijn ziel benauwde’, vond de rusteloze zoeker daar geen rust voor zijn ziel.

Om aan de kost te komen, sjuowde Huntington met kolen, plukte hij kersen, rooide hij piepers en repareerde hij schoenen. Maar zijn hart lag gaandeweg elders, bij de dienst des Heeren. Verstand van de waarheid had hij echter niet: ‘Ik kan evenmin de Bijbel als mijzelf ontraadselen’.

Enige kennis van Christus was hem - naar zijn eigen waarneming - ook vreemd: ‘In die tijd had ik niet meer kennis aan Hem en wist ik niet meer Wie Hij was, of wat Hij

kwam doen, dan een Arabier in de woestijn. Ik had mijn kerkgang namelijk altijd in de Kerk van Engeland gedaan, waar men niets van Christus hoort prediken, dan alleen aan het einde der redevoering, wanneer Hij er als met de haren wordt bijgesleept’.

Maar, zegt hij ergens, ‘de Heere bevrijdde mijn ziel. Mijn zonden, die maandenlang in hun afgrijselijkheid en verfoeilijkheid voor mij gestaan hadden, hadden hun vleugels uitgespreid, en waren weggevloden, en wel zo ver als het Oosten is verwijderd van het Westen, zodat er geen vogel op het offer overbleef. Mijn duisternis was door de stralen van de Zon der gerechtigheid verdreven’. Op een andere plaats zegt hij eenvoudig: ‘Alles tussen Christus en mijn consciëntie was in orde’.

Een stichtelijk woord

Toen Huntington door Gods genade ‘het Koninkrijk der hemelen had ingenomen door gebed’ (ontleend aan de titel van

zijn autobiografie), begon hij hier en daar wat te oefenen. Waar hij werd gevraagd, sprak hij een stichtelijk woord, meestal in de huiskamer van een cottage, in een schuurtje op het veld of op de deel van de boerderij.

Hij schrijft daarover: ‘En de Heere was met mij. De vergadering werd hoe langer hoe groter, totdat het kleine, met riet gedekte huisje vol hoorders was. De Heere bezocht ons dikwijls met kostelijke winden van de eeuwige heuvelen, en maakte dat kleine, rieten schuurtje voor ons tot een Bethel, ja, tot een huis Gods in de waarheid, en tot een voorpoort des hemels’.

Een van degenen die zijn schuurtje eens had afgestaan voor een spreekbeurt van Huntington zei naderhand: ‘De verheven Koning had intrek genomen in mijn hut’.

Maar goed, een voorganger kan er niet als een kolensjouwer bij lopen. Daar wist de hemel ook wel raad op. Een van de liefhebbers gaf Huntington een oude zwarte jas en een vest, dat zó veel te groot voor hem was, dat er wel een jas en een vest en een broek uit gemaakt konden worden. Hij schrijft dan: ‘Op de bestemde dag trok ik dit zwarte pak aan en ik zag er voor het eerst van mijn leven uit als een dominee’.

In de staatskerk was voor een prekende kolensjouwer geen plaats. En de kolensjouwer zelf wist met de staatskerk geen raad meer.

Bijna baptist geworden

Bijna was Huntington baptist geworden, maar hij miste de vrijmoedigheid zich door onderdompeling te laten dopen. Hij durfde de overdoop niet aan, want hij wás toch al gedoopt! Hij achtte de doop zeer hoog, maar een geestelijke doop was nodiger: ‘De doop met de Heilige Geest is onmisbaar ter zaligheid, maar het water is daartoe van geen betekenis. Al zoudt ge iemand van Dover tot Calais door het water slepen, het zou hem niet baten’.

Later, toen Huntington al volop het Woord bediende, kwam er iemand bij hem die door hem overgedoopt wilde worden. Huntington wilde weleens weten waarom. ‘Omdat ik geloof dat ik Jezus in het water kan vinden’, was het antwoord. Waarop Huntington zei: ‘Volg Hem dan na. Ik zou overal heengaan waar ik Hem maar zou kunnen vinden’. En hij zond de man met een broederlijk schrijven naar de dichtstbijzijnde baptistenpredikant.

(wordt vervolgd)

Zelden ging de jonge Huntington een Anglicaans kerkgebouw voorbij zonder zijn hoed af te nemen, zijn hoofd te buigen en haar in de naam des Heeren te zegenen.

“Sions troostboek”

Ds. J.W. Verweij, emerituspredikant van ons kerkverband, heeft een verklaring van de Heidelbergse Catechismus het licht doen zien. Zijn studiegenoot ds. J.M. Kleppe voorzag de uitgave van een ‘Woord vooraf’. Het is een keurige uitgave geworden, gebonden in een kloeke band en gedrukt met heldere letter.

ds. A. Moerkerken,
Capelle aan den
IJssel

Er zijn inmiddels tal van catechismusverklaringen verschenen, in vroeger eeuwen, maar ook hedendaagse predikanten hebben veelal een poging gedaan hun licht over de oude Heidelbergse te laten schijnen. Met name voor onze vacante gemeenten is het een goede zaak dat er zulke verklaringen zijn. Vooral in onze Zeeuwse gemeenten zijn hele generaties groot geworden met Smytegelt. In ons kerkverband is in vele gemeenten de verklaring gelezen van ds. G.H. Kersten. Het lijkt mij goed dat vacante gemeenten de uitleg van de Catechismus te horen krijgen met de nodige variatie. Niet alleen oude verklaringen, maar ook niet alleen hedendaagse. Er mag afwisseling zijn. Het is in elk geval funest voor een gemeente als de catechismusprediking wordt verzuimd. Dat heeft de praktijk van het kerkelijk leven bewezen. Niet voor niets heeft de Dordtse Synode van 1618/19 uitgesproken dat het Troostboek gepreikt

moet worden in de namiddagdiensten. Een oude synode heeft zelfs gezegd dat de predikanten daarmee door moeten gaan, zelfs al zouden zij alleen hun eigen gezin maar overhouden als toehoorders.

Citaat uit de Schrift

In deze uitgave is opvallend dat broeder Verweij na het aflezen van de betreffende zondagsafdeling de gewoonte heeft een tekst uit de Schrift te citeren waarop het onderwijs dat aan de orde is, gegrond is. Die tekst is dan steeds gekozen uit het Schriftgedeelte dat aan het begin van de eredienst is voorgelezen. Niet iedere predikant heeft die gewoonte, maar er is op zich niets op tegen.

Een enkel citaat uit de inhoud. Bij Zondag 1: ‘We gaan niet sterven, maar we zijn al gestorven. We zijn geestelijk dood in zonden en misdaden. Eén ding is er nodig. Dat is, dat we van eigenaar veranderen. De Catechismus leert het ons. Ik moet niet het eigendom zijn van mezelf. Ik moet niet

mijzelf zijn en leven. Ik moet niet het eigendom van de vorst der duisternis zijn.’ Bij Zondag 23: ‘Het gaat door dat nauwe poortje. Het poortje waar God met u gaat afrekenen. Het poortje waarin Hij u ordentelijk voor ogen gaat stellen waar u aan schuldig staat. Het poortje, waar u de wetenschap verkrijgt dat er maar één oordeel overblijft. Gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt, want Ik heb u nooit gekend...’

Hoogste levensdoel

Deze uitgave kenmerkt zich over het algemeen door eenvoudig taalgebruik. Moeilijke theologische kwesties, zoals bijvoorbeeld de verhouding tussen de algemene genade en de verdiensten van Christus (Zondag 50), worden door onze broeder vermeden. Misschien is dat maar goed ook: er is al teveel over getwist. De teneur van de prediking is steeds gericht op het hoogste levensdoel van de mens: de eer van God.

Sterk dringt de schrijver aan op de persoonlijke en bevindelijke kennis van de Middelaar. Heel praktisch is vaak zijn onderwijs. De preken zijn een weerspiegeling van het karakter van de auteur: recht toe, recht aan. Direct en zonder onnodige franje. Voor een eventuele herdruk tot stand komt, lijkt het mij wel verstandig de corrector zijn ogen nog eens grondig over de tekst te laten gaan.

We hopen van harte dat de Heere deze uitgave tot een zegen wil stellen, in de leesdiensten binnen de kring van onze gemeenten en ook in het persoonlijk gebruik. Het is opvallend dat de oude Heidelbergse door de eeuwen heen door Gods kinderen voortdurend is bemind.

Persoonlijk moet ik bekennen dat ik de prediking van dit belijdenisgeschrift niet graag zou willen missen. Telkens weer doen zich in de loop van de jaren nieuwe vergezichten op en telkens weer komt men onder de indruk van de buitengewone godsvrucht waarmee Ursinus en Olevianus moeten zijn bedeed.

De uitgever liet ons weten dat na aftrek van alle kosten de opbrengst van het boek voor de Theologische School te Rotterdam is. Men kan het boek bestellen via www.tarweakker.nl

Aanbevelen.

**N.a.v. “Sions troostboek”,
ds. J.W. Verweij, verklaard in 52 zondagen van de Heidelbergse Catechismus;
uitg. Tarweakker, 2016; 702 blz.;
ISBN 978 94 91459 23 8; € 65,-.**

Licht in de duisternis

A. Janse-Pieterman, 's-Gravenpolder

Gerben is een beetje bang als hij in bed ligt. 'Mam', roept hij zachtjes, 'wilt u even komen?' Mama komt en vraagt wat er is. 'Het is zo donker in mijn kamer, wilt u een klein lampje voor mij aan laten?' 'Prima, dan doe ik straks, als je slaapt, het lampje wel weer uit. Even later slaapt Gerben al.

Ben jij ook weleens bang? Misschien net als Gerben als het donker is. Of die keer dat er een hond blaffend op je afkwam vliegen. Of toen...? Je weet vast wel een moment dat je heel bang was. Dat je snel naar je vader of moeder ging om alles te vertellen.

Mag ik vandaag aan je vragen of er ook weleens dagen geweest zijn dat je bang was dat je een keer moet sterven? Daar mag je ook met je ouders over praten. Want je weet nooit hoe oud je wordt. Iedere dag is er uiteindelijk weer één dichter bij de eeuwigheid. Ook voor jou. Alleen, er is hóóp! Als de zon en de maan schijnen, zeggen ze ook iets tegen jou persoonlijk. Lees het maar in Psalm 72: 'Zij zullen U vrezen, zolang zon en maan zullen zijn, van geslacht tot geslacht'. Van kind tot kind.

Je bent nooit te jong om de Heere te vrezen. Ook jij kunt een schijnend licht worden in een duistere wereld. Want zo donker als het was in de slaapkamer van Gerben, zo donker is het van nature ook in jouw hart. Maar de Heere zegt: 'Het volk dat in duisternis wandelt, zal een

groot licht zien!' Hij wil, door Zijn Heilige Geest, ook vandaag nog kinderharten verlichten. Dan zul je over al je zonden (donkerheid) in je hart verdriet hebben en uitzien dat de Heere dwars door heel je hart zou willen schijnen. Vraag daarom maar veel: 'Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden'. Want Hij is het Licht der wereld!

*een trouwe
dienstknecht van God*

vervolgverhaal

5

MAARTEN LUTHER

H. van Dam

Het is paasvakantie. Met zijn vriend gaat Maarten op reis. Hij gaat naar zijn ouders in Mansfeld. Ze lopen flink door, want ze willen er in drie dagen zijn. Allebei hebben ze een kort zwaard, een degen, aan hun zij. Dat hoort zo bij studenten.

Maar wat gebeurt er? Valt Maarten over een dikke tak? Struikelt hij over een steen? Ineens valt hij languit op de grond. Hij geeft een kreet van pijn... O, kijk eens, er komt bloed uit een gapende wond. Daar heeft zijn eigen degen voor

gezorgd. Die is met de scherpe punt naar beneden uit de schede gevallen. Ze gaan gauw terug naar Erfurt. Maarten hinkt en steunt op de schouder van zijn vriend. Maar uit de wond vloeit almaar meer bloed...

Als ze zo samen in het internaat komen, valt Maarten uitgeput op zijn bed neer. De dokter die geroepen wordt, kijkt ernstig. Een slagader is geraakt. Maarten heeft veel bloed verloren. Als dat maar goed gaat...

Maarten is bang. Bang om te sterven. Want als hij sterft, moet hij voor God verschijnen. Als ze thuis en op school al zo streng waren als hij verkeerde dingen

deed, hoe streng zal God dan wel niet zijn... De toorn van God is veel en veel erger dan de boosheid van een vader of een leraar.

In zijn angst roept hij tot Maria om hulp. Tot Maria? De moeder van de Heere Jezus? Maar Maria is toch in de hemel? Zij weet van hem toch niets af? In de kerk leren de mensen dat zij veel tot Maria moeten bidden. Maria kan dan naar de Heere Jezus gaan en om hulp vragen. Maarten weet ook niet beter. Daarom roept hij in zijn benauwdheid tot Maria om hulp. Hij verkeert enkele dagen in levensgevaar. Maar gelukkig Maarten wordt weer beter.

Boekennieuws

"Wie is mijn naaste?", Evert-Jan Brouwer; uitg. De Banier, Apeldoorn; 159 blz.; € 12,95 (e-book: € 9,99).

Wie is mijn naaste?

De schrijver Evert-Jan Brouwer geeft aan dat dit boek is bedoeld als 'handreiking aan Bijbelgetrouwe christenen bij het weldoen aan de naaste in nood, in een wereld die steeds ingewikkelder wordt en waarin er veel meer naasten zijn dan we ooit kunnen helpen'.

Hij geeft verder aan dat er relatief weinig is geschreven over de vraag 'hoe je de naastenliefde, onder andere via donaties, in de praktijk invult' en dat dit boek in die leemte wil voorzien.

En inderdaad, vanuit Gods Woord worden heldere lijnen getrokken op basis waarvan een praktische handreiking wordt gedaan. Dit alles vindt plaats aan de hand van zes hoofdvragen. Elke hoofdvraag vormt een hoofdstuk.

"Wie is mijn naaste?" is de hoofdvraag in het eerste hoofdstuk. Omdat uiteindelijk iedereen onze naaste is, gaat het om de vraag hoe verantwoorde keuzes te maken. Brouwer brengt hierin een heel bruikbare, Bijbels gefundeerde rangorde aan.

In het hoofdstuk "Aan wie vertrouw ik mijn gift toe?" staan onderwerpen centraal die te maken hebben met de identiteit van verschillende organisaties. Hierbij ligt sterk het accent op christelijke ontwikkelingsorganisaties. Het kerkelijke diaconaat komt helaas slechts zijdelings aan de orde. Zelf heb ik dit als een gemis ervaren. Naar mijn overtuiging verdient dit meer aandacht (zie o.a. Hand. 11:27-30, 12:25).

Behartigenswaardige zaken worden in het hoofdstuk "Hoe moet ik geven?" genoemd. Er worden verschillende Schriftplaatsen aangehaald. Hierop gebaseerd vallen woorden als: 'Regelmatig', 'royaal', 'meer dan je kunt missen' en 'zelfverloochening'. De tabel op bladzijde 62 vraagt enige doordenking. Een nadere toelichting hier zou helpen.

In "Wat gebeurt er met mijn gift?" komen onder meer het 'toewerken naar zelfredzaamheid' en de nadelen van particuliere initiatieven aan de orde.

Het hoofdstuk "Dweilen met de kraan open?" wijst erop dat in hulpverlening vaak de nadruk ligt op barmhartigheid en minder op het recht van de arme naaste dat geschonden wordt (Deut.10:17-18). Vandaar de noodzaak van rechtvaardige wetten en een eerlijk overheidsbeleid. Ook dat laatste dient nadrukkelijk aandacht te krijgen in het ontwikkelingsbeleid in de richting van de (lokale) overheid.

Het laatste hoofdstuk "Kan ik nog iets anders doen dan geld geven?" handelt over de vraag op welke praktische wijze er nog meer gedaan kan worden voor onze naasten naast het doneren aan goede doelen. Verder wordt de nadruk gelegd op verantwoord handelen vanuit het perspectief van het rentmeesterschap.

Samenvattend kan gezegd worden dat de schrijver heel herkenbare vragen op een Bijbels gefundeerde manier probeert te beantwoorden, een praktische handreiking doet in het maken van verantwoorde keuzes en tevens bijdraagt aan bewustwording.

Door de eigentijdse en vlotte schrijfstijl leest het boekje gemakkelijk. Mede daardoor is het ook zeker geschikt voor jongvolwassenen. Een idee als verjaardagsgeschenk?

C.J. Hogendoorn, Spijk

"Woorden van de goede Herder", C.H. Spurgeon; samengesteld door J. Kranendonk-Gijssen; uitg. De Banier, Apeldoorn; 380 blz.; € 19,50.

Woorden van de goede Herder

Op 15 februari 2001 verscheen er van de hand van ds. P. van Ruitenburg een artikel in De Saambinder over de leer van Charles Haddon Spurgeon. Op een eerlijke manier heeft ds. Van Ruitenburg geprobeerd de goede en minder goede kanten van Spurgeons preken te benoemen. Hierbij heeft hij met citaten onderbouwd dat Spurgeon geen remonstrant was en zeker ook de doodstaat van de mens niet loochende, terwijl hij anderzijds de verantwoordelijkheid van de mens wel sterk benadrukte. Ds. Van Ruitenburg moedigde in dat artikel aan om Spurgeon in z'n geheel te lezen en niet mee te gaan met hen die hem misbruiken om een bepaalde ligging te drijven.

Voor mij ligt het dagboek "Woorden van de goede Herder" dat samengesteld is uit "De gelijkenissen van den Heiland" van Spurgeon. In dit boek verklaart Spurgeon op zijn eigen, maar wel evenwichtige wijze de gelijkenissen die door Christus zijn uitgesproken. Het is mooi om te zien in het door mevrouw J. Kranendonk-Gijssen samengestelde dagboek dat zij dicht bij de originele tekst is gebleven en geen eenzijdigheden van Spurgeon wil benadrukken.

We geloven dat dit dagboek een goede bijdrage kan leveren aan het dagelijks bezig zijn met Gods Woord. Het zijn juist de gelijkenissen van de Heiland die ons veel onderwijs geven met betrekking tot Zijn zaligmakende arbeid aan verloren mensenkinderen. De ernst van het eeuwig wel of eeuwig wee wordt onomwonden aan het hart van de lezer gelegd. Het separerende karakter van verschillende gelijkenissen komt ook helder naar voren. Ook bevatten de leerredenen van Spurgeon -en daarmee ook dit dagboek- onderwijs aangaande de dingen van alle dag. Wat dat betreft bevelen we dit dagboek van harte aan. Ook door jongeren kan dit dagboek goed gelezen worden.

ds. M. Joosse, Lunteren

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Scherpenisse,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.

Bedankt:

voor Carterton (Nieuw-Zeeland),
ds. S.W. Janse te 's-Gravenpolder.

DOVENDIENST TE HARDINXVELD-GIESSENDAM

Op woensdag 15 februari hoopt ds. M. Karens voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Hardinxveld-Giessendam. Deze dienst begint om 19.30 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

VERSLAG BEVESTIGING/INTREDE DS. A. SCHREUDER TE BEEKBERGEN

Ds. C.A. van Dieren ging voor in de bevestigingsdienst op 18 januari. Tekst: Matthéüs 3:11: "Ik doop u wel met water tot bekering; maar Die na mij komt, is sterker dan ik, Wiens schoenen ik niet waardig ben Hem na te dragen; Die zal u met den Heiligen Geest en met vuur dopen".

Thema: Onderscheiden bediening.

1. De bediening van de Doper

De Kerk is niet een zaak van ons, maar van de enige en eeuwige God. Hij heeft dat werk gelegd op de schouders van de Zoon van Zijn liefde. Op die grond werkt de Heilige Geest tot toebrenge van zondaren. Daarom zien we hier Johannes de Doper staan: een mens van God gezonden. Een mens! Het hele leven is nodig om te leren wat een mens is. Na 16 jaren heeft God ook een mens aan u gezonden, gemeente. De bediening van de Doper was: Woord en sacrament, wet en Evangelie, de noodzaak van de bekering. Hij komt uit zijn onwaardigheid op; zo ken ik ook uw leraar.

2. De bediening van Christus

De Doper wijst van zich af: Die na mij komt. Hij legt niets in de mens, want dat zal altijd tot remonstrantisme leiden. U krijgt een dienaar des Woords, maar achter hem moet Christus komen. De prediking is om vijanden met God te verzoenen. Hij is gekomen toen betaling

werd gevorderd. Christus komt na de wegbe-reider. Hij kwam niet voor bekeerde en be-zittende mensen, maar voor hen die leerden dat de bijl alrede aan de wortel der boom ligt, voor schuldverslagen zielen die buiten Jezus ongeredde mensen zijn. De leraar verdwijnt dan en Christus verschijnt. Zijn er mensen in Beekbergen die daar naar uitzien?

3. De bediening van de Heilige Geest

De tekst wijst ook op een Middelaar van toepassing door Zijn Geest. Velen willen een voorwerpelijke prediking, maar Gods Kerk hunkert naar een onderwerpelijke prediking. De Doper stond bij de Jordaan, dat wil zeg-gen: een overvloed van water. Maar de Gees-tesdoop ontnemt de mens alle vroomheid, brengt de schuldbrief thuis, doet de wapens neerleggen en doet roepen: Wat moet ik doen om zalig te worden? Er staat ook: met vuur. Dat wijst op de heiligheid Gods, die alle hooi en stoppelen doet wegvagen. Vuur is ook een beeld van de liefde. Vraag of je de keuze mag doen om God te dienen. Als de bediening van Christus en de Heilige Geest ten einde is, volgt de eeuwige bediening in heerlijkheid of, wat God verhoede, in het eeuwige vuur.

Nadat klonk: Ja ik, van ganser harte, sprak de bevestiger ds. Schreuder en zijn kinderen, de gemeente en kerkenraad hartelijk toe.

's Avonds ging ds. Schreuder voor in de intrededienst. Er is in 16 jaar veel gebeurd; de gemeente is in die tijd steeds vacant gebleven. Hij dankte voor het vele werk dat gedaan is in verband met zijn komst en sprak zijn kinderen, kleinkinderen, gemeente en kerkenraad hartelijk toe. Tekst: 2 Kor. 4:5: "Want wij prediken niet onszelven, maar Christus Jezus, den Heere; en onszelven, dat wij uw dienaren zijn om Jezus' wil". Thema: Ware evangelieprediking.

1. doet de prediker afzien van zichzelf

Paulus had een speciale band met Korinthe. De prediking vond ingang én weerstand. Het is de Jood een ergernis en de Griek een dwaasheid. Je kunt als dominee jezelf be-doelen en daar het Evangelie voor gebruiken. Zelfverloochening is nodig. Wij zijn maar een aarden vat, heel breekbaar. Maar het gaat om de inhoud van het vat. Wat zit er in óns

vat? Of is het leeg? Het zou een wonder zijn als Gods genade onze schat is. De taak van de prediker is om te spreken over de inhoud van het vat.

2. heeft als inhoud Christus

Door onze val zijn we in de drievoudige dood terechtgekomen; Christus kwam om Zich Borg te stellen. Daarom is er verlossing voor verlorenen. Hij is de kracht Gods en de wijsheid Gods. Het woord van Hem gaat onderwijzen in de weg der zaligheid. Het is een wonder als dat woord levenwekkende kracht in onze zielen krijgt. Dan gaat het offer van Christus schitteren tegen de zwar-te achtergrond van onze diepe verlorenheid. Voor wie gaf Hij Zijn bloed? Voor verlorenen! Als we zien dat ons leven ligt in de dood van Christus, dan wil je niet meer jezelf prediken, maar Christus. Hij is een Koning en Die gaan ze tot Koning over hun hart uitroepen. De zaligheid is geen praatje, maar een Persoon. Hebt u Zijn Naam mogen spellen? Dan is er een wonder in uw leven gebeurd. Wat is het een worsteling om daar deel aan te krijgen. Het is onze begeerte om Hem aan uw hart te leggen.

3. is tot heil van de hoorders

We zijn ook uw dienaar om Christus' wil. Mochten we een instrument zijn in de hand van Christus. Christus heerst, Zijn dienaren dienen om Jezus' wil, met het Woord. Ver-wacht het dus niet van mij, maar van de Hee-re. Zijn Naam moet schitteren. Hierna riep ouderling J. van 't Hul namens kerkenraad en gemeente de dominee en zijn dochter Willemijn een hartelijk welkom toe. Z. Klaasse, scriba

VERSLAG BEVESTIGING/INTREDE DS. P. MELIS TE OUD-BEIJERLAND

Op 11 januari mocht ds. Melis zich verbinden aan onze gemeente in een bevestigings-dienst, die geleid werd door ds. M.H. Schot. Ds. Schot nam als tekstwoord Maleáchi 2:7: "Want de lippen des priesters zullen de we-tenschap bewaren, en men zal uit zijn mond de wet zoeken; want hij is een engel des HEEREN der heirscharen". Het thema was: Het verbond met Levi. De bevestiger bepaalde bij: 1. De priesters zullen spreken en 2. Het volk zal zoeken.

In zijn voorwoord wees ds. Schot op het wonder dat de Heere een knecht naar de gemeente van Oud-Beijerland wilde sturen. Dat betekent, dat de Heere werk voor hem heeft, dat er nog mensen bekeerd moeten worden. Hij wees erop, dat we allemaal wel naar de hemel willen. Maar bekeerd worden is onze zondige wegen verlaten en wederkeren tot de Heere. Dat wil een mens van nature niet. Dat wilde het volk in de tijd van Maleáchi ook niet. Maar de Heere belooft in vers 4 dat Hij aan Zijn verbond wil gedenken. Het verbond met Levi. Het gaat van de Heere uit. Daarom geeft de Heere ook Zijn knechten een bevel dat ze zullen spreken. Spreken vanuit de bediening der verzoening. Het volk de wet en ook het leven voorhoudend in het Lam Gods. Daarvan zullen de lippen spreken die zijn als schatkamers. Die schatkamers moeten eerst gevuld worden. Gods knechten moeten persoonlijk kennis hebben aan de weg die de Heere met Zijn volk houdt. Kennis aan de Middelaar. Opdat Gods knechten ook uit de schatkamers kunnen uitdelen. Daar toe is het dagelijks wandelen met de Heere zo nodig.

Maar ook het volk zal zoeken. Ds. Schot hield de gemeente voor om aan de lippen van Gods knecht te hangen. Om het Woord uit zijn mond te horen. Dat is in de eerste plaats: de wet. We zijn allen goed geschapen en hebben tegen God gezondigd. Die met de zondaar geen gemeenschap hebben kan dan door het bloed van Zijn Zoon. Ds. Schot verklaarde in korte trekken, hoe de Heere in de onderscheiden standen van het genadeleven, daarvan steeds diepere kennis schenkt. Hij wees de gemeente op de noodzaak van het gebed, of de Heere die schatkamers van Zijn knecht zou willen vervullen. Nadat ds. Melis zich met zijn ja-woord aan de gemeente verbonden had, sprak ds. Schot hem met hartelijke woorden toe. Hij wees op het welbehagen Gods, waarin tegenover verbondsbrekers, nu Gods eeuwige verbondstrouw staat. Tenslotte werd ds. Melis Psalm 119 vers 63 toegezegd.

Ds. Melis deed in de avonddienst intrede met de woorden uit Exodus 3:14b: 'Alzo zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: IK ZAL ZIJN heeft mij tot ulieden gezonden.' Het thema was: De IK ZAL ZIJN. Hij bepaalde bij: 1. Dat Hij eeuwig is in Zijn Wezen, 2. Getrouw in Zijn beloften en 3. Almogend in derzelver uitvoering. Wanneer Mozes door de Heere wordt geroepen is hij 80 jaar en naar de mens gesproken aan het einde van zijn loopbaan. Hij zal nog weleens gedacht hebben aan zijn ijver om Israël te verlossen. Nu is hij echter oud en voelt zich onbekwaam als de Heere hem roept om

het volk uit Egypte te leiden. Hij noemt de Heere dan ook zijn bezwaren en vragen. Hij kan het niet en eigenlijk wil hij het ook niet. Ds. Melis zegt zich niet te willen vergelijken met Mozes, maar dat hij Mozes wel begrijpt. Toen de Heere het beroep op zijn hart legde, had hij ook veel bezwaren. Hij wilde ook niet, maar de Heere heeft hem ingewonnen, is hem verschenen als de IK ZAL ZIJN en heeft hem beloofd kracht te geven. Er blijft dan ook alleen maar over: de onveranderlijke en eeuwige trouw van de Verbondsgod, Die naar Zijn eeuwige Raad een Kerk vergaderen zal en een weg van verlossing heeft uitgedacht in Zijn eniggeboren Zoon, Die door het werk van de Heilige Geest Zijn volk zal leiden in de weg der zaligheid en Zijn beloften waar zal maken. Hij zal de belofte, aan Zijn volk gedaan in de onmogelijkheid van hun leven, waarmaken. Hij zal hen, die in hun waarneming verder van de zaligheid zijn dan ooit tevoren, weer bezoeken met Zijn heil. In de almogendheid van God ligt de ruimte voor de grootste der zondaren om nog tot God bekeerd te worden. In de Raad Gods ligt ook besloten, dat de Heere door de prediking van het Woord wil werken. Ds. Melis roept op om in de middellijke weg, biddend onder het Woord op te komen. Namens de burgerlijke overheid sprak wethouder Van Leenen de dominee hartelijk toe, evenals ouderling Van Stam namens de plaatselijke kerken, ds. Pater namens de classis en particuliere synode zuidwest en ouderling Schipper namens de gemeente en kerkenraad van Oud-Beijerland. Ds. Melis werd tenslotte Psalm 132 vers 10 toegezegd, waarna hij voor het eerst als herder en leraar de zegen op de gemeente legt.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Oud-Beijerland

VERSLAG VERGADERING CLASSIS DORDRECHT 11 JANUARI 2017

Ds. M.T. Al-Chalabi opent, als consulent van de roepende kerk Aalst, de vergadering op de gebruikelijke wijze. Als te memoreren feiten worden o.a. genoemd: Gorinchem: Op 19 december 2016 overleed oud-ouderling J.J. Geluk op de leeftijd van 76 jaar. Van 1986 tot 2007 heeft hij de gemeente in alle getrouwheid als ouderling mogen dienen. Sprang-Capelle: Op 25 oktober 2016 mocht de gemeente herdenken dat ze 75 jaar geleden geïnstitueerd werd. Op 27 oktober mocht diaken L. Kranendonk gedenken dat hij de gemeente 12 ½ jaar mocht dienen in het ambt van diaken. Werkendam: In januari 2017 zal H. van Rosmalen herdenken dat hij 25 jaar mag dienen in het ambt van diaken te Werkendam. In januari 2017 zal J.A. de Ron herdenken dat hij

de gemeente Werkendam 40 jaar mag dienen in het ambt, 29 jaar als diaken en 11 jaar als ouderling. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. A.T. Huijser, preses; ds. W.J. Karels en ouderling N. Zondag, assessoren; ouderling A. van Hartingsveldt, quaestor en ouderling J.A. de Ron, scriba. Dhr. T.A. Stoop, bestuurder van Cedrah, geeft een toelichting op het jaarbericht 2016 van de Commissie van Advies van Cedrah. De ontwikkelingen m.b.t. de verkoop van Avondrust in Rotterdam en de renovatie van Borghave in Zwijndrecht worden genoemd. Identiteitszaken hebben hoge prioriteit. Het eerder vastgestelde medisch-ethisch beleid is aangepast. Er zijn documenten voor een wilsverklaring reformatorische zorg en een levenstestament vastgesteld. De goede samenwerking tussen de Commissie van Advies en Cedrah tekent een grote betrokkenheid.

Gevraagd wordt wat de status van de samenwerking tussen Sirjon en Cedrah is. Er is een intentieverklaring tot samenwerking opgesteld. In de ondersteunende diensten wordt samengewerkt. Waar mogelijk en nodig wordt er ook in nieuwe plannen onderzocht wat er samen te realiseren is. Er wordt gevraagd aandacht te besteden aan de werving, het werkklimaat en de toerusting van de medewerkers. De classis stemt in met de voordracht om M. Nijssse te benoemen als coördinator voor het inloopcentrum in Breda. N.a.v. het voortgangsrapport van De Lichtboei te Breda over het tweede halfjaar wordt opgemerkt dat er bij elk moment van de inloop bezoekers zijn en dat in de loop van deze maand de eerste themamorgen gehouden wordt. Als afgevaardigden voor de komende Particuliere Synode Zuid-West worden benoemd: ds. L. Blok, ds. W.J. Karels, ds. M. Karens, ds. J. Schipper en de ouderlingen J. Evertse uit Meeuwen, A. van Hartingsveldt uit Gorinchem, A. Rozendaal uit Aalburg en A. Waaijenberg uit Veen. Als roepende kerk voor de volgende classis-vergadering op 28 augustus te Werkendam wordt de gemeente van Brakel aangewezen. Hierna beëindigt ouderling N. Zondag van Aalst de vergadering op de gebruikelijke wijze.

Scriba: J.A. de Ron

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2016

Pag. 338, **gemeente ROTTERDAM-ALEXANDERPOLDER**

Scriba is nu: L. de Raaf, Kamgras 110, 3068 CD Rotterdam, tel. (010) 2200363, e-mail: scriba@ggalexanderpolder.nl

Berichten

GTD-AVOND INZAKE HELPENDE HANDEN

Op vrijdag 10 februari wordt in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Zeist een Gerichte Toerustingsavond voor Diakenen (GTD) gehouden.

De heren H.J. Colijn en B.J. Regterschot, beiden werkzaam bij Helpende Handen, hopen deze avond een toelichting te geven op de uitbreiding van het werk van deze organisatie.

Aanvang: 19.30 uur. Graag ontvangen we uw aanmelding via tel. 0348-489900 of www.deputaatschapdmz.nl

GTD-AVOND INZAKE ONTWIKKELINGEN BINNEN DE VLUCHTHEUVEL

Op donderdag 23 februari wordt in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Goes een zgn. Gerichte Toerustingsavond voor Diakenen (GTD) gehouden.

Dhr. H. van Groningen, directeur van de Stichting De Vluchtheuvel, hoopt dan te spreken over de ontwikkelingen binnen De Vluchtheuvel. Aanvang: 19.30 uur.

Graag ontvangen we uw aanmelding via tel. 0348-489900 of www.deputaatschapdmz.nl

50-JARIG JUBILEUM ALS KERKORGANIST

Op vrijdag 17 februari wordt tijdens een bijeenkomst in de Bethelkerk van onze gemeente stilgestaan bij het 50-jarig jubileum van onze hoofdorganist Leo de Jong. We nodigen een ieder uit om bij deze gelegenheid aanwezig te zijn. De avond wordt muzikaal omlijst m.m.v. Pieter Heykoop, orgel, Leo de Jong, begeleiding samenzang, mannenkoor Rehobôth e.a. Ds. P. Mulder zal de opening en een meditatie verzorgen. Aanvang 19.30 uur.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Tricht-Geldermalsen

HBO-OPLEIDING GODSDIENSTLERAAR CGO

Denk je over een baan als leraar godsdienst? De opleiding voor dit prachtige beroep kun je volgen aan de hbo-opleiding van de CGO. Informatie over deze opleiding wordt gegeven op zaterdag 11 februari in het gebouw van Driestar Educatief te Gouda. Je kunt ook vrijblijvend een college volgen op een woensdagavond.

Voor bevoegde docenten zijn aantrekkelijke vrijstellingen mogelijk!

Kijk voor meer informatie op www.cgo.nu/hbo-opleiding/Voorlichting2017.

ZANGAVONDEN

Boskoop

Kinderzangavond op vrijdag 3 februari, aanvang: 19.30 uur, m.m.v. kinderkoor Jonge Lichtusklanken uit Boskoop, Jong Sursum Corda uit Gouda, Hosanna uit Benthuisen en verschillende instrumentalist. Collecte voor Bijzondere Noden.

Elspeet

Kinderzangavond op zaterdag 11 februari, van 19.15-20.45 uur, in de Hervormde Kerk (Dorpskerk) te Elspeet, m.m.v. kinderkoor De Nachtegaaltjes en jeugdkoor het Kleinood van de Gereformeerde Gemeente te Elspeet, resp. Beekbergen. Leiding: ds. M. van Kooten te Elspeet. Collecte t.b.v. Stichting Stéphanos.

Heusden

Psalmzangavond op zaterdag 11 februari, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk te Heusden, m.m.v. de bovenstemgroepen uit Hardinxveld, Bommelerwaard en Waddinxveen, en organist André Nieuwkoop. Leiding: ds. J. van Rijswijk.

Krabbendijke

(Samen)zangavond t.g.v. het 35-jarig jubileum van mannenkoor Jeduthun te Krabbendijke, op 18 februari, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de plaatselijke Gereformeerde Gemeente, m.m.v. 's Grevelduins mannenkoor De Lofzang uit Sprang-Capelle en het jubilerend mannenkoor. Opening en meditatie door student J. de Kok.

ZIN-IN +21 AMERSFOORT

Aan de hand van het thema 'Gideon – strijd van de minderheid' denken we op zaterdag 11 februari na over het leven van ons als christen in een seculiere wereld. Zowel Elbert Dijkgraaf (SGP, Erasmus Universiteit) en Petra van de Aart (verpleegkundige, evangelisatie) kan hierover ervaringen met je delen vanuit hun eigen plek in onze samenleving. Aanvang: 19.30 uur. Locatie: Hoornbeek College, Amersfoort, Utrechtseweg 230. Kosten: € 6,50 p.p.

Verjaardag prinses Beatrix

Onze gewaardeerde oud-koningin, prinses Beatrix, mocht afgelopen dinsdag, 31 januari, haar verjaardag gedenken. De redactie van het kerkelijk weekblad De Saambinder wil haar hiermee hartelijk feliciteren en haar Gods rijkmakende zegen toebidden. Veel is prinses Beatrix al ontvallen. Op 6 oktober 2002 overleed haar man, prins Claus. Hij werd 76 jaar. Op 12 augustus 2013 ontviel haar zoon prins Friso. Hij werd 44 jaar. Prinses Beatrix mocht nu haar 78ste verjaardag gedenken. We wensen haar een gezegend nieuw levensjaar, in het uitzien of het voor haar waar mag zijn of worden: "Mijn schild en de betrouwen, zijt Gij, o God, mijn Heer". Dat zou een zegen zijn voor haarzelf, voor het koninklijk huis en voor het gehele Nederlandse volk.

Redactie De Saambinder

Kerkdiensten

ZONDAG 5 FEBRUARI 2017

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk;
Aalst 14.30 uur ds. A.T. Huijser; Alblasserdam
9.30 uur ds. B. van der Heiden en 14.30 uur ds.
G. Pater; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. L. Ter-
louw; Amsterdam 15.30 uur ds. W.A. Zondag;
Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. R.A.M.
Visser; Arnhem 19.00 uur ds. B. Labee; Baren-
drecht 10.00 uur ds. J. Mijnders en 19.00 uur ds.
H. Brons; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur
ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur
ds. J.W. Verweij; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur
ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur
ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds.
W.A. Zondag en 19.00 uur stud. J.B. Huisman;
Bodegraven 10.00 uur ds. J.S. van der Net en
17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Borssele 18.00
uur ds. J. Schipper; Boskoop 9.30 en 16.30 uur
ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T.
Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering
10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg;
Capelle a/d IJssel-West 17.00 uur ds. M.J. van
Gelder; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur
ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. J. Dries-
sen en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Deventer
19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dirksland 10.00
en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 19.00
uur ds. M. Joosse; Dordrecht 18.00 uur ds. D.W.
Tuinier; Drachten 9.30 en 19.00 uur stud. H.E.P.
Fortuyn; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse;
Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen;
Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp;
Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp;
Enschede 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden
en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Enter 16.00 uur
ds. A.B. van der Heiden; Ermelo 15.30 uur ds.
A. Verschuure; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur
ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds.
C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds.
L. Blok; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. G.
Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. H. Paul
en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; 's-Gravenpolder
14.00 uur ds. J. Schipper; 's-Gravenzande 16.00
uur ds. R. Kattenberg; Groningen 10.00 en 16.00
uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 14.30 uur ds.
K. Boeder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur
ds. G. Pater en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hen-
drik-Ido-Ambacht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds.
M.H. Schot; Hilversum 10.00 en 16.00 uur ds. J.J.
van Eckeveld; Hoedekenskerke 10.00 (H.A.) en
14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoofddorp 19.00
uur ds. J.S. van der Net; Hoogeveen 19.00 uur
ds. J.B. Zippro; Hoogvliet 18.30 uur ds. W. Silf-
hout; Houten 10.00 uur (H.D.) ds. C.G. Vreugden-
hil; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. J. IJsselstein;
Kamperland 17.00 uur ds. C. Harinck; Kapel-

le-Biezeling 18.00 uur ds. S.W. Janse; Katwijk
aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. G. Hoogerland;
Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst;
Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G.
Beens; Kortgene 10.00 uur ds. C. Harinck en
14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Leiderdorp 16.30
uur ds. J.S. van der Net; Lisse 10.00 en 16.00
uur ds. G.J.N. Moens; Meeuwen 9.30 en 18.00
uur stud. J. de Kok; Meliskerke 9.30 en 14.30
uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Zuid 18.30 uur
(H.D.) ds. G.J. Baan; Middelharnis 9.30 en 18.00
uur ds. A.P. Baaijens; Mijdrecht 10.00 en 19.00
uur ds. M. Mondria; Moerkapelle 9.30 en 18.30
uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur
stud. E.J. Boudewijn; Nieuw-Beijerland 9.30 en
18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 18.30 uur
ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds.
W. Visscher; Nieuwerkerk 15.00 uur ds. J. van
Belzen; Nieuwe-Tonge 15.30 uur ds. A.P. Baaij-
ens; Nijkerk 14.30 uur ds. F. Mulder; Nisse 9.30
uur ds. J. Schipper en 18.30 uur stud. M. Blok;
Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot;
Oostburg 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. J.M.D. de
Heer; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van
Belzen; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur stud. M.
Blok; Oostvoorne 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds.
W. Silfhout; Oud-Beijerland 9.30 uur ds. P. Mul-
der en 18.00 uur ds. P. Melis; Oudemirdum 14.30
uur stud. H.E.P. Fortuyn; Oude-Tonge 10.00 en
18.00 uur stud. W. Mouw; Poortugaal 19.00 uur
ds. C. van Ruitenburg; Poortvliet 14.30 uur ds.
S.W. Janse; Puttershoek 19.00 uur stud. E.J.
Boudewijn; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F.
Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. W.J. Karels en
17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer
15.30 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 en
18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West
9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid
9.30 en 18.30 uur stud. H.J. Agteresch; Rotter-
dam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud.
J.B. Huisman; Rotterdam-Centrum 15.30 uur
ds. D.W. Tuinier; Rotterdam-IJsselmonde 16.30
uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-Zuidwijk
10.00 uur ds. A. Moerkerken en 16.30 uur ds.
J. Driessen; Scherpenisse 14.30 uur stud. W.
Mouw; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A.
Verschuure; Scheveningen (zie 's-Gravenhage);
Sint Annaland 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.J.
Gunst; Sliedrecht 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds.
A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. J. IJsselstein;
Sprang-Capelle 14.30 uur ds. E. Bakker; Terneu-
zen 18.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Terwolde - De
Vecht 9.30 uur ds. W. Visscher en 14.30 uur ds.
J. van Laar; Tholen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds.
P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur
ds. P. Melis en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel

10.00 en 18.30 uur ds. G. Bredeweg; Urk 10.00
uur ds. G. Mouw; Utrecht 10.00 en 16.30 uur
(H.D.) ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds.
E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.)
ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds.
H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J.
Baan; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. A.H.
Verhoef; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds.
H. van der Heiden; Werkendam 10.00 (H.D.) en
18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur
ds. G.J. Baan en 18.30 uur ds. S. Maljaars; West-
zaan 19.00 uur ds. J.J. van Eckeveld; Wierden
15.00 uur stud. H.J. Agteresch; Woerden 18.30
uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 9.30 uur
ds. S.W. Janse en 14.00 uur ds. C. van Krimpen;
Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen;
Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mul-
der; Zwijndrecht 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en
15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Zwolle 19.00 uur
ds. A. Schot.

DINSdag 7 FEBRUARI 2017

Borssele 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg;
Dirksland 19.30 uur ds. K. Boeder; Oosterland
19.30 uur ds. J. van Belzen; Oostvoorne 19.30
uur ds. J. van Rijswijk.

**ALS U GOD VREEST EN IN
ZIJN WEGEN WANDELT,
ZAL ALLES WAT U
OVERKOMT U
TEN GOEDE ZIJN.
HET ZAL GOED MET U ZIJN
ZOLANG U LEEFT,
NOG BETER WANNEER
U STERFT
EN HET ZAL HET ALLERBEST
ZIJN IN DE EEUWIGHEID.**

MATTHEW HENRY

WOENSDAG 8 FEBRUARI 2017

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 19.30 uur ds. J. van Belzen; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Ermelo 19.30 uur ds. E. Bakker; Hilversum 19.45 uur ds. G. Beens; Leiderdorp 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Meeuwen 19.30 uur ds. G. Brede-
weg; Middelharnis 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. D. de Wit; Nisse 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Opheusden 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. M. Joosse; Opperdoes 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. W. Vis-
scher; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. M. Mondria; Scherpenisse 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Stolwijk 19.30 uur ds. G. Hooger-
land; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. C. Hogchem; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; West-

zaan 19.30 uur ds. W. Silfhout; Zeist 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld.

DONDERDAG 9 FEBRUARI 2017

Alblasserdam 19.30 uur ds. S. Maljaars; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. A. Schot; Genemuiden 19.30 uur ds. C. Hogchem; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Melissant 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Nieuwer ter Aa 19.45 uur stud. E.J. Boudewijn; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. P. Melis; Oud-
dorp 19.30 uur ds. J. Schipper; Poederloijen 19.30 uur ds. J. van Belzen; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. G. Pater; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder; Waardenburg 19.30 uur ds. L. Blok; Zwijndrecht 19.45 uur ds. G. van Manen; Zwolle 19.30 uur ds. J. van Laar.

VRIJDAG 10 FEBRUARI 2017

Barneveld-Zuid 13.30 uur (huw.bev.) ds. G. Beens.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 5 FEBRUARI 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alk-
maar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Am-
sterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur
evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan
6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Druenen;
Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merk-
sem) 10.00 en 13.00 uur evang. A. van Setten;
Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30
uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde
toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Voor ons kantoor in Veenendaal (Visionplanner) zijn wij op zoek naar medewerk(st)er(s) die ons kantoor schoonhouden in de avonden & op zaterdag. Het gaat om +/- 15 uur.

Aantal uren is bespreekbaar en kan ook vervuld worden door bijv. twee personen. Interesse? Bel 06-57343104 (Mariska).

Te huur: nette bovenwoning met eigen entree, op markante locatie in **centrum van Goes**. Geschikt voor 1 of 2 persoons huishouden. Huurprijs € 675,- p.mnd. Int: 0113-252400.

Centraal op Walcheren, aan de rand van Grijpskerke, 2-6 pers. vak. woning te huur, het gehele jaar door! Tel. 0118-592830

Te koop ruime woning op A locatie in Scherpenisse (Zld).

Dicht bij kerk en school. Voorzien van C.V., verwarmde berging en dubbel glas.

Te bezichtigen na afspraak.

Prijs n.o.t.k. Tel 0166-667160

E-mail: ckleppe@zeelandnet.nl

Winst uit Verlies

Contactdag Voorjaar 2017

Thema "Uit overtuiging van onze geest of de Heilige Geest"
D.V. zaterdag 18 maart 2017

Bethlehemkerk Woerden. **Spreeker ds. D.J. Budding** uit Nunspeet.

Aanvang 10.30 uur, inloop vanaf 10.00 uur. Iedereen die uitziet naar de Troost bij kanker is van harte welkom (deelname is kosteloos)

Opgave: 0341-250434 of website: **www.Winstuitverlies.nl**

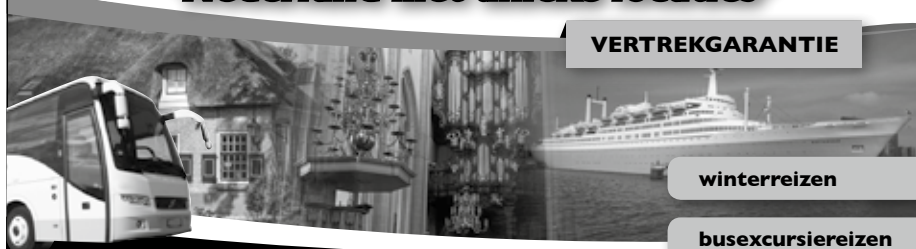
Refojobs.nl INFO@REFOJOBS.NL / (06) 8143 0157
BANEN BIJ REFORMATISCHE WERKGEVERS

• MAATSCHAPPELIJK WERKER / GEVANGENENZORG NL / ZOETERMEER
• MEDEW. MARKETING EN VERKOOP / KEDA CONSULT / BARNEVELD
• HOOFD AUTOMATISERING / DRIESTAR EDUCATIEF / GOUDA
• DTP-ER / JUNIOR SIGNMAKER / D-SIGN MAKERS / VEENENDAAL

PARTNERS: RMU, SIRJON, CEDRAH, AETRA COACHING EN DRIESTAR EDUCATIEF

3-DAAGSE BUSEXCURSIEREIS

'Nederland met unieke locaties'

VERTREK GARANTIE

winterreizen

busexcursiereizen

fietsvakanties

wandelvakanties

vliegreizen

eigen vervoer

cruises

DONDERDAG 25 MEI T/M ZATERDAG 27 MEI

Samenzang, historie en varen. Elk jaar mogen deze dagen zich in een grote belangstelling verheugen. Voor dit jaar staat op het programma: Datheensamenzangavond in de Bovenkerk van Kampen, bezoek aan historisch Zwolle, Giethoorn, kasteel Haarzuilens en cruiseboot ss Rotterdam. Met deze reis gaan mee: Ds. C. van Krimpen en organist Pieter Heykoop

voor alle reizen geldt: Deo Volente

Margrietstraat 30, 4401 EZ Yerseke | Tel. 0113-573681

Mob. 06-22296733 | info@burgtours.nl | www.burgtours.nl

OOSTENRIJK, vanaf €495,- huurt u een **stacaravan op gezinscamping**. Recreatieteam, kerkdiensten, zon, water en bergen. Info: 055-3030083 www.es-vakanties.nl

Te huur vak. woning op de Veluwe (Speuld), aan de rand van bos en hei. Ook voor weekwisseling of midweek. Voor 2-14 pers., v.a.g.v. Tel. 0577-407326/06-11252451.

NIEUW IN ONS AANBOD

De christelijke huishouding van Petrus Wittewrongel
Cursus Deel I Het huwelijk

www.cursussenoudvaders.nl
0118-583025/0172-532796

WOONRUIMTE GEZOCHT:

jongeman, 29 jaar, zoekt ivm zijn nieuwe baan met spoed (zelfstandige) woonruimte in de omgeving van **Barneveld**. Tel: 06-29592214

TK: Brakel (Elzenstraat 29) hele ruime uitgebouwde tweekapper.

550 m³/190 m² en perc. 292 m². Vlakbij kerk. Info: tel. 0418-577540

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag geheel vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

G.J. van der Vliet
begrafenisverzorging

- Begrafenissen in het hele land
- Geen crematies
- Persoonlijke begeleiding met zorg, respect en stijl
- Kijk voor meer informatie op www.gjvandervliet.nl

Boekweitweg 22, 8075 CP, Elspeet
06 12934519 - 0577 492830

De Luntersche Winkel

Voor Verantwoorde lectuur:

- Nieuwe boeken
- Veel 2e hands boeken, bij 5 boeken één gratis

Mini onderneming beginnen?

- Huur dan bij ons een plaatsje in de winkel en verkoop uw eigen spullen.
- Ook is er 2e hands kleding bij ons verkrijgbaar.

www.5eboekgratis.nl
www.delunterschwinkel.nl

Dorpstraat 165 • Lunteren • tel: 06-24 11 43 26

WATERSNOODHERDENKING

D.V. zaterdag 4 febr. 2017
Koor- en Samenzangavond
Dorpskerk Yerseke 19.30 uur
Mannenkoor Ethan Yerseke
o.l.v. Job Oostdijk
Pieter Heykoop orgel
Toegang vrij! (CD opname)

Te huur in Nieuwer Ter Aa bij Breukelen:

grote, vrijstaande woning met fraaie ligging. Ruime woning, 4 slaapk., garage en grote tuin.
Kerk, Chr. school en kleine winkel dichtbij.
Huur € 1.250,00 excl. GWL p/m
E-mail: gergemnta@hetnet.nl
Tel. 0654-368985

Welkom op onze site!
Ruim 35.000 boeken op:
www.derooboeken.nl

PRAKTIJK FIDUCIA
Psychosociale hulpverlening en contextuele therapie

In vertrouwen met jezelf en anderen.

Werken aan verandering;
verbetering of acceptatie van
**persoonlijke, relatie- of
familieproblemen.**

www.praktijkfiducia.nl
06 - 29 41 51 47

Begrafenisonderneming
De Kloe

Delkant 8 | 5311 CJ Gameren

Tel. 0418 - 56 21 74

www.begrafenisondernemingdekloe.nl

BBV

**Barneveldse
Begrafenis
Vereniging**

*voor een eervolle, eenvoudige
verzorging van begrafenissen
in Barneveld en omstreken*

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12

www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

Ready for an international teaching experience? Ready for a challenge?
Make the move to Norwich, Ontario, CANADA!

Rehoboth Christian School is looking for serious-minded teachers who are willing to make a long-term commitment to fill several elementary and secondary positions beginning in August 2017. Remuneration is based on level of qualification and experience. Assistance is available to help qualified applicants obtain a work visa and complete other necessary paperwork. Teachers completing their final year of teacher's training are also encouraged to apply.

For more information visit our website at www.rcsnorwich.com or contact John Heikoop by email at principal@rcsnorwich.com or by telephone at 001-519-863-2403. Resume and cover letter to be submitted to the HR Committee Chairman, Andy Stubbe, at a.stubbe@rcsnorwich.com.

Family Lodges

Compleet ingerichte 6-8 pers. Lodgetenten. Direct aan het Lago Maggiore (Italië) of bij de Friese meren. Boek nu uw vakantie. www.familylodges.nl 0343-481155

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

Begrafenisverzorging Janssen

Aandacht voor uw wensen.

Vraag de wilsbeschikking aan:
"Zo wil ik het. Als mijn sterven daar is"

Dienstverlening in heel Zeeland.
Dag en nacht bereikbaar op
0113 - 330 936

Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle
begrafenisverzorging-janssen.nl

Voor een stijlvolle uitvoering en zorgzame begeleiding van begrafenissen.

Waardig. Persoonlijk. Vertrouwd.

Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Voor het verzorgen van begrafenissen op Tholen, Sint Philipsland, Schouwen-Duiveland, Zuid-Beveland e.o.

U mag vrijblijvend informatie of een wilsbeschikking aanvragen.

Molenpad 4, 4696 BP Stavenisse | tel. 0166-697438
www.begrafenisverzorgingdorst.nl
(Wij verzorgen geen crematies.)

Voor een respect- en stijlvolle begeleiding

Fotoavond Canada
door natuurfotograaf Wouter Klaasse

Wanneer: D.V. za 25 februari 2017 - **Tijd:** 19.00u - 21.00u, inloop 18.30u

Waar: "De Parel" in Hardinxveld-Giessendam (Talmastraat 9)

Kosten: € 7,50 volwassenen - € 4,00 kinderen (incl. consumptie)

Reserveren: U reserveert door een e-mail te sturen naar tfc@stefanieinoekraïne.nl met uw naam en het aantal personen of door te bellen naar: 0184-745900.

De opbrengst is bestemd voor het vrijwilligerswerk van Stefanie de Wildt op de kinderafdeling van een ziekenhuis in Oekraïne.

Meer informatie op: www.stefanieinoekraïne.nl

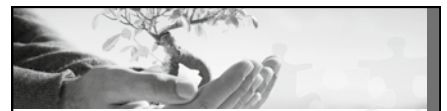
Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl

Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

NEDERLAND EVANGELISATIELAND

BINNEN ONZE LANDSGRENZEN NEEMT DE NOODZAAK TOT EVANGELISATIEWERK STEEDS MEER TOE. DAAROM ZIET EVANGELISATIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN (EVGG) TER VERSTERKING VAN ZIJN ORGANISATIE UIT NAAR DE BENOEMING VAN EEN

MANAGEMENT ASSISTENT

VOOR CA. 24 UUR PER WEEK

Onze nieuwe collega krijgt een ondersteunende taak voor het management en het bestuur. Een belangrijk deel van het werk is secretariaat van aard.

De kandidaat die wij zoeken herkent zich in de volgende kenmerken:

- heeft affiniteit met en liefde voor het evangelisatiewerk;
- is organisatorisch sterk en punctueel;
- beschikt over een functiegerichte opleiding, HBO werk- en denkniveau;
- is communicatief sterk, zowel mondeling als schriftelijk;
- schrijft foutloos Nederlands, met gevoel voor de taal;
- beheerst Microsoft Office uitstekend;
- is lid van de Gereformeerde Gemeenten.

Een assessment kan onderdeel zijn van de sollicitatieprocedure. Verdere inlichtingen en een functiebeschrijving zijn te verkrijgen bij de heer G. Geijtenbeek, algemeen secretaris, telefoon 06-37180628.

Spreek deze vacature je aan en ben je van harte verbonden aan Schrift en belijdenis? Solliciteer dan voor 9 februari 2017. Je sollicitatiebrief en CV -met opgave van kerkelijke referentie- ontvangen wij graag op sollicitatie@evgg.nl

EVANGELISATIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Driestar hogeschool
Driestar educatief

#datisdriestar

**IETS OVERDRAGEN
AAN MENSEN
HEEFT NOG STEEDS
MIJN HART.**

Peter Schalk, Eerste Kamerlid - oudstudent pabo

OPEN DAG
11 FEBRUARI

- leraar voortgezet onderwijs
- pedagogiek
- pabo
- master Leren en innoveren

www.driestar-hogeschool.nl

VAARVAKANTIE IN 2017
Huur ons motorjacht "Lotus"
voor een prachtige vaarvakantie!
4+1 pers., boegschroef, flying bridge,
thuishaven Kamperland,
geen vaarbewijs nodig,
wel ervaring vereist. Info:
zeeuwsevaarvakanties@gmail.com

sinds 1973

VAN MANEN
meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

kina
begrafenisverzekering

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

**Orgelmakerij
Boogaard**

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637

www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie - Stem- en onderhoudswerk

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

**Boeken ter recensie en vragen voor
rubriek "Vraag en antwoord"**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 055-5063639
E jvthul@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk)
en berichten**

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

**Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk**

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
F 078-6919536
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te
Woerden.

**Abonnementsprijzen
(bij vooruitbetaling):**

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
T 1 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Buitenlandse catechismi

Sinds enige tijd wordt er in 'De Saambinder' vrij nadrukkelijk aandacht gegeven aan buitenlandse catechismi, waarschijnlijk na het verschijnen van 'Belijden in zeventienvoud'. Waarom is hier zoveel aandacht voor? Waarom bestaan er zoveel catechismi naast elkaar en gebruiken alle gereformeerden niet één catechismus? Waarom gebruiken wij de Heidelberger Catechismus?

Buitenlands

We moeten eerlijk stellen dat we *alle* -onder ons positief gewaardeerde- catechismi te danken hebben aan het buitenland. Ook het vertrouwde leer- en troostboek, de Heidelberger Catechismus, is afkomstig van onze oosterburen... De meeste van deze catechismi zijn ontstaan in de tijd van de Reformatie. De Rooms-Katholieke kerk liet het gewone gemeentelid bewust in onwetendheid. Luther schrijft: 'De gewone man, vooral in de dorpen, weet volstrekt niets van de christelijke leer en helaas zijn veel geestelijken zo goed als geheel ongeschikt en onbekwaam voor het onderwijs. En toch moeten zij allen christenen heten, zijn ze gedoopt en ontvangen ze het heilig sacrament, hoewel ze noch het Onze Vader, noch het Geloof, noch de Tien Geboden kennen en voortleven als stom vee en als domme varkens'. Om die grote onkunde tegen te gaan, publiceerden de reformatoren en hun medewerkers een ware vloedgolf aan catechismi. Zo kennen we - naast de Heidelberger - de kleine en grote catechismus van Luther, de catechismus van Genève of van Calvijn, de kleine catechismus van Micron, die van Zwingli, Melancton, Bullinger en om niet meer te noemen de kleine en grote catechismus van Westminster. Deze doorgaans beknopte geschriften (in vraag en antwoord-vorm) waren bedoeld om met name jongeren te onderwijzen in de leer die naar de Godzaligheid is. Dat onderwijs moest plaatsvinden in de gezinnen, de scholen en door middel van de kerkelijke catechese. Een bijzondere vorm van kerkelijke catechese vormde de

leerdienst waarin de catechismus leidraad is voor de prediking. Het zal de vraagsteller duidelijk zijn dat in de tijd van ontstaan er veel minder communicatie was, er verschillende fronten waren waartegen men het ware geloof beleed en helaas, helaas er geen *volledige* overeenstemming was. Daardoor hebben alle catechismi hun eigen 'kleur' gekregen. Tegelijk is, onder meer door de uitgave van bovengenoemd boek, ook de rijkdom van andere catechismi en belijdenisgeschriften gaan leven. Graag brengen we deze Schriftuurlijk-bevindelijke geloofsleer onder de aandacht van onze lezers.

Binnenlands

In ons land werden na de Reformatie verschillende catechismi in de gemeenten gebruikt. We hebben het middellijk aan Petrus Datheen te danken dat de Heidelbergse Catechismus in Nederland zo'n grote plaats kreeg. Behalve zijn warme pleidooi voor deze catechismus, zorgde hij ook voor een Nederlandse vertaling. Het convent van Wesel in 1568 waar zo'n zestig personen aanwezig waren - predikanten en vooraanstaande gemeenteleden die uitgeweken waren uit de Nederlanden - aanvaardde de Heidelberger als een Formulier van Enigheid. Latere synoden, bijvoorbeeld de Provinciale Synode van Holland en Zeeland in 1574, bepaalden dat men 'eenderleij catechismus' zou gebruiken. Men oordeelde over de Heidelbergse Catechismus: 'er kan moeilijker een bondiger, bekwaamer, volmaakter catechismus opgesteld worden, zowel naar het begrip der volwassenen als naar dat der jongeren'. Op de synode van 1586 werd uitgesproken dat de kerken op zondag in de middagdienst deze catechismus zouden gebruiken. Ook de Dordtse synode van 1618/1619 stelde vast dat de opstellers van de Heidelberger (Ursinus en Olevianus) 'mannen geweest zijn, die bijzonder bekwaamd waren door de Heilige Geest'. Er wordt wel gezegd dat deze catechismus alle goede eigenschappen van de stromingen der reformatie bevat: 'Hij kan in eigenlijke zin als bloeisel en vrucht van de gehele Duitse en Franse hervorming worden gezien. Hij heeft de innigheid van Luther, de klaarheid van Melancton, de eenvoud van Zwingli en de vurigheid van Calvijn tot een eenheid versmolten'. De Heere geve hartelijke liefde tot dit troostboek, allermeeest de bevindelijke doorleving van de drie stukken, de twee wegen en de ene Naam tot zaligheid die we zo Schriftuurlijk, helder en eenvoudig in de Heidelbergse Catechismus omschreven vinden.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog wel ongeveer zeventig vragen op een reactie te wachten.

